

Preek over Daniël 8¹

Ds R. D. Anderson

Lied 380:1, 2, 7

Lezing van de Tekst: Daniël 8 (correctie v.19b “want op een bepaald tijdstip komt een einde”)

Ps. 75:3

Lezing: NGB art.6; 1 Makk. 1:20–25 – na 2 jaar nogmaals aangepakt, 38-39

Ps. 74:5, 6, 7

Preek

Ps. 80:9, 10

Wet

Ps. 119:58-60

Ps. 75:6

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

We zijn een paar weken geleden begonnen met het laatste deel van het boek Daniël. Een trouwe en vrome man van God die van alles had moeten mee maken in zijn leven. Als jonge jongen meegevoerd in ballingschap vanwege de zonden van zijn eigen volk, helemaal naar Babel toe. Maar daar blijft hij, ondanks alle moeilijkheden, trouw aan de Here, met alle risico's die hij daardoor liep. En toen hij oud geworden was heeft de Here hem een aantal visioenen geschonken. Visioenen over de toekomst die te maken hebben met de afronding van de ballingschap van Gods toorn over de zonde van het volk Israël. Zo komen wij vanmorgen bij hoofdstuk 8.

Daniël krijgt weer een visioen. Hij relateert dit visioen dat wij net hebben gelezen aan het eerste deel van hoofdstuk zeven. Laten we dat even weer op het netvlies krijgen. **[Dia 1]** U herinnert u zich de geschiedenis waar Daniël in het eerste jaar van koning Belsassar vier dieren had gezien. De leeuw, de beer, de panter met vier koppen, en uiteindelijk dat grote monster, afbeeldingen van de vier opeenvolgende koninkrijken op aarde. De leeuw voor Babel, de beer was Medië, de panter beelde Persië af en Griekenland was het monster. En nu vertelt Daniël dat hij twee jaar later nog een visioen van God ontving.

De hierop volgende visioenen hebben, zoals ook wij in hoofdstuk zeven gezien hebben, te maken met de droom die koning Nebukadnezar ooit gezien had toen Daniël een jonge jongen was, nog maar een jaar in ballingschap. **[Dia 2]** Hij werd geroepen om de droom van koning Nebukadnezar uit te leggen. Dat grote standbeeld met die vier verschillende soorten stenen. Jaren daarna krijgt hij deze visioenen. Het visioen van vanmorgen kreeg hij op de leeftijd van ongeveer 72 jaar.

Vanaf nu krijgt hij visioenen te zien die steeds duidelijker worden, steeds meer details geven. Ook de uitleg wordt steeds inhoudelijker. Bovendien ziet hij deze visioenen, terwijl hij wakker is, niet door een droom in zijn slaap. De visioenen van de hoofdstukken 8-12 ziet hij allemaal overdag. Hij slaat deze laatste visioenen op in een andere taal. Hij tekent ze op in het Hebreeuws terwijl de rest van Daniëls boek in de gangbare taal van Babel, het Aramees is geschreven.

In dit visioen van hoofdstuk acht ziet hij zich ook in het visioen verplaatst. De beesten die hij ziet zijn ook verplaatst naar een andere stad. Niet in de stad Babel maar in de Stad Susan. **[Dia 3]** Susan zou later de hoofdstad van het Perzische rijk worden. Het ligt ten noorden van de Perzische Golf. Susan is ook de stad waar koningin Ester gewoond heeft en waar nog in de tijd na Daniël Nehemia woonde. Daniël is daar zelf niet geweest. Maar in het visioen ziet hij zichzelf wel daar. Dat betekent dat dit visioen begint met het koninkrijk van de Meden en Perzen. Daniël ziet een ram met twee grote horens **[Dia 4]**, waarvan de tweede (de afbeelding van het Perzische rijk) langer is dan de eerste (de afbeelding van het Medische rijk).

Perzië zou straks na het rijk van Medië bijna de hele toenmalige wereld veroveren. **[Dia 5]** Een rijk dat strekte vanaf de grens van Indië helemaal tot aan de grens van Macedonië toe, inclusief Griekenland, Israël, Egypte en Libië. Een enorm rijk. En de Ram vertegenwoordigt dat enorme rijk. Het stoot door naar het noorden, naar het westen, naar het zuiden.

1 Met dank aan dhr. J. van Wijk voor het uitschrijven van deze preek.

Maar wat kwam daarna op, helemaal vanuit het westen? Een geitenbok. Deze beweegt zo snel dat het de grond niet eens raakt. En deze geitenbok heeft tussen zijn ogen een lange horen. **[Dia 6]** Die ene lange horen vertegenwoordigt één koning van Griekenland. Het is niemand minder dan Alexander de Grote. Alexander de Grote rent als het ware vanuit Griekenland en verovert de hele wereld, ook die van het Ram. De beide horens van het Ram worden afgebroken. **[Dia 7]** Hij verslaat ze. Het rijk van Alexander de Grote wordt nog groter dan het rijk van Perzië. **[Dia 8]**

Alexander de Grote had veel succes als koning, maar toen hij aan de top van zijn macht kwam, werd die horen afgebroken. Alexander de Grote stierf plotseling aan een ziekte toen hij maar nog maar 33 jaar oud was in het jaar 323 voor Christus.

Die lange horen breekt af en vier andere horens groeien op uit zijn hoofd. **[Dia 9]** Een harige geitenbok met vier horens. (Ik moet eerlijk zeggen dat vóór het maken van deze preek, ik wist niet dat zo'n vierhoornige geit in de werkelijkheid bestond.) Dit betekent dat Alexanders grote rijk opgedeeld werd in vier verschillende koninkrijken. **[Dia 10]**

En wat is nu eigenlijk Gods doel hiermee? Want deze vierdeling heeft consequenties voor het volk Israël. Vier rijken, Egypte, Iran en Irak, Syrië en West Turkije en ten laatste Griekenland. Vier rijken van de vier generaals van Alexander de Grote, die hun eigen koninkrijken hebben gesticht. Maar op een gegeven moment, komt één van die vier en gaat zich richten tegen Israël, tegen het Sieraad lezen we in vs 9. Dat was het grote rijk van Iran- Irak die inderdaad Israël inneemt. Het Seleucidische Rijk met als koning Antiochus, die ene horen die uit één van de andere horens groeide, hij die Israël gaat vervolgen.

Deze koning maakt zich niet alleen groot, maar probeert zich te evenaren aan de prins van het Sterrenleger. Hij maakt zich met andere woorden een god, en wil de God van Israël wegduwen uit het land Israël. Sterren vallen naar de aarde uit het sterrenleger. Dat ziet Daniël gebeuren in deze Profetie (vers 10).

En in de uitleg aan Daniël gegeven ziet u dat Antiochus probeert om de God van Israël uit de weg te ruimen. Zijn tempel wordt aangepakt en Antiochus maakte zichzelf een god. Hij wilde de Griekse godsdienst in Israël vestigen. Hij bouwde Gods tempel om tot een tempel van Zeus, de grote god van de Grieken. Maar er was meer aan de hand. Koning Anthiochus heeft zich als een god op de munt van die tijd laten zetten. **[Dia 11]**

Antiochus wilde laten zien dat hij ook een grote god was, aan de mensen verschenen. Dat is ook de betekenis van zijn bijnaam Epifanes: "Verschenen als god". Zo laat hij zichzelf eren. Hoe pakt hij God aan? Door Gods offers van Hem te ontnemen. De dagelijkse offers, die zo belangrijk waren voor het volk Israël.

De dagelijkse offers waren juist het teken van de nabijheid van de Here God. Dat je elke dag tot de Here kon bidden. Om die reden had de Here God direct aan het begin door Mozes regels gegeven voor de dagelijkse offers. Je leest daarover in Exodus 29:38, 39.

Dit is, wat gij op het altaar zult bereiden: twee éénjarige lammeren, geregeld elke dag. Het éne lam zult gij in de morgen bereiden en het andere lam zult gij in de avondschemering bereiden,

En even verder in vs.42-43... tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor de HERE, een dagelijks brandoffer voor uw geslachten bij de ingang van de tent der samenkomst voor het aangezicht des HEREN, waar Ik met u zal samenkomen, om daar tot u te spreken. Ik zal dan dáár samenkomen met de Israëlieten, en zij zullen door mijn heerlijkheid geheiligd worden.

Door het dagelijkse offer wist het volk dat de Here God onder hen aanwezig was. Door de dagelijkse offers konden ze tot de Here spreken in hun gebed. En wat hun onderscheidde van de andere volken om hen heen: Zij hoefden niet elke dag naar de tempel te gaan met een bok of iets anders om te offeren om tot de Here te spreken. Nee, daarvoor waren die dagelijkse offers ingesteld, zowel 's ochtends als aan het begin van de avond.

Wat gebeurde er dan in Israël toen Antiochus die dagelijkse offers verbood? Was de Here dan nog in hun nabijheid? Kon je dan nog tot Hem spreken, tot Hem bidden?

Antiochus probeerde God opzij te duwen.

Overigens, dit is ook de oorsprong van onze twee erediensten op onze zondag. 's Morgens en 's avonds kom je biddend tot de Here. Daarom hebben de synagogen die twee diensten nog altijd, 's morgens en 's avonds. En dat heeft de vroege christelijke kerk overgenomen en is dit nog steeds gebruikelijk vandaag.

In het visioen dat Daniël kreeg, hoorde hij dat deze offers 2300 keer niet uitgevoerd zouden worden. Het is een afgerond cijfer, wat neer komt op 1150 dagen, dus iets meer dan drie jaar. De tempel functioneerde inderdaad iets langer dan drie jaar niet op de gebruikelijke manier vanaf 167 voor Christus en werd pas in ere hersteld in het jaar 164 toen Antiochus ineens geheel onverwachts stierf, overeenkomstig het woord van de Here in vers 25: ... *Ook tegen de Vorst der vorsten zal hij optreden, doch zonder mensenhanden zal hij vernietigd worden.*

[Dia 12] We kunnen ons opnieuw afvragen: Waarom krijgt Daniël zo een profetie in Babylonië? Wie wil de Here met dit visioen aanspreken en met welk doel? Als de Here zo'n visioen aan Daniël geeft is het toch niet voor niets?

Dat geldt voor Daniël, maar ook voor Gods volk. Wat moesten ze hiermee leren?

Zoals ik aan het begin van deze preek zei, treden deze laatste drie visioenen steeds meer in detail over de toekomst. Daniël ziet ze niet meer als een droom terwijl hij slaapt, nee hij is klaar wakker. En de uitleg die nu aan hem gegeven wordt, wordt ook steeds duidelijker. In vers 16 lezen we: ...*en ik hoorde een menselijke stem over de Ulai, welke zeide: Gabriël, doe deze het gezicht verstaan.*

Het gaat, zegt engel Gabriël, over het tijdstip van het einde. In vs.19 lezen we: *Zie, ik maak u bekend wat geschieden zal in het laatst van de gramschap; want het doelt op het tijdstip van het einde.* Met andere woorden: Het einde van het uitwoeden van Gods toorn.

Gods toorn is juist over Israël. De toorn over hun zonden waardoor ze in ballingschap gezonden werden. De huidige generatie is daar in een vreemd land opgegroeid. In Babel. Ze weten dat ze afstammen van het volk dat door God apart werd gezet. Ze zitten nu in Babel omdat God boos was – woedend zelfs – op de Israëlieten omdat ze steeds de Baäls dienden, niet naar Hem wilden luisteren, ondanks alle waarschuwingen die Hij gegeven had.

God had veel geduld met het volk. Jarenlang waren er koningen in Israël die niet echt naar de Here wilden luisteren. Steeds had de Here geduld. Elke keer kwam Hij om hun te waarschuwen, MAAR op een gegeven moment was de maat vol. Ze werden in ballingschap gezonden. Gods toorn werd over hen uitgegoten. En Daniël ziet in dit visioen hoe dit proces tot een einde komt. Het einde van Gods toorn. Het einde van alle consequenties die te maken hebben met de ballingschap. Het gaat niet eensklaps. Er gaat tijd overheen.

Dat is juist de betekenis van deze profetieën. God had eens gezegd: Ooit zullen jullie terugkomen uit ballingschap, dan komt Mijn rijk hier op aarde en iedereen op aarde zal Mij vereren. Er komt weer een koning in de lijn van David en Hij zal de wereld regeren.

Dat is het einde en dat moet je verwachten na de ballingschap. Daniël en het volk van de Here krijgen te horen hoe het zal gaan. Niet zomaar. Er regeren eerst nog een aantal rijken over Israël. Er komt nog een hevige vervolging van Israël onder Antiochus, zelfs een periode van drie jaar waarin de offers niet gebracht mogen worden. De Here God wil zijn volk hierop voorbereiden. Blijf trouw, zelfs in de diepste vervolging, want Ik heb een plan, en Ik werk dat plan uit in deze wereld. Blijf trouw aan Mij. Dan zal je zien dat Mijn Koninkrijk komt, de afwikkeling van de ballingschap.

Let hier ook op het feit dat de aartsengel Gabriel erbij wordt geroepen. Gabriel, dat is toch interessant. Die zien we voor het eerst in Daniël 8, en daarna zien we hem nog een keer op de eerste bladzijde van het nieuwe testament. Gabriel wordt geroepen. Nu wordt het einde van de ballingschap aangekondigd. Gabriel wordt

weer naar de aarde gezonden om de geboorte van Johannes de Doper aan te kondigen, en daarna de aankondiging van de Messias zelf: Jezus Christus. De Here gebruikt hem bij de afwikkeling van zijn toorn tegen zijn volk. En als Jezus komt is het einde heel nabij. Zijn volk wordt dan onder Hem, zijn Messias, bij elkaar gebracht. Als Jezus troont aan de rechterhand van de Vader, dan is hij Koning van de wereld en is hij steeds bezig om zijn kerk te vergaderen voor hij terugkomt en alles compleet is.

Eén ding valt op als we nadenken over de visioenen van Daniël. Hij doelt natuurlijk op Antiochus, en op het feit dat de tempel verwoest wordt voor drie jaar lang. Weet u hoe dat herstel kwam? Een paar rebellen in Israël, de Makkabeën, vochten tegen de koning en zijn opvolger en hebben zo de tempel in ere hersteld. Ze hadden zoveel succes dat ze uiteindelijk een aantal jaren lang als priesters het volk geregeerd hebben. Daar wordt niets over verteld in het boek Daniël. Alleen in het boek: *Makkabeën*. Voor de joden in Israël waren de Makkabeën grote helden. Zij waren volgens het volk de mensen die uitkomst brachten.

Maar bij Daniël is terecht alle aandacht voor het plan van God en Zijn daden. Hij zegt niets over de Makkabeën. In de tijd van de Makkabeën was er zelfs geen enkele profeet, ook Gabriël verscheen niet. Nee, hij komt pas als de Here Jezus geboren wordt.

Het ging er niet om dat het volk bevrijd zou worden door de Makkabeërs, die als guerillas behoorlijk ruw waren. Want iedereen, die het niet eens was met hen en hun visie op de godsdienst, werd gewoon gedood. Nee, het gaat om de Messias, ook in deze profetie. Daarom moet deze profetie goed bewaard worden. Daniël krijgt aan het eind de opdracht: *Gij nu, houd het gezicht verborgen, want het ziet op een verre toekomst*. Met andere woorden bewaar het goed, dit is juist bedoelt om het volk te troosten.

Geeft het ons dan ook troost? Dat is de laatste gedachte vanmorgen.

[Dia 13] De lessen die wij uit dit hoofdstuk kunnen nemen. Ik heb me beperkt tot 3 aandachtspunten: Het eerste aandachtspunt kwam ook in H7 naar voren: De wereld geschiedenis wordt door de Here God geleid. Met het oog op zijn kerk en het wordt heel duidelijk gemaakt in vers 24:

En zijn kracht - (en dan gaat het om de kracht van Antiochus) zijn kracht zal sterk zijn – maar niet door eigen kracht.

Als dat straks gebeurt, zegt de Here tegen Daniël, als die koning groot word, en de trouwe joden vervolgt en de tempel verwoest, dan is dit niet zijn kracht. Hij krijgt toestemming van boven om dat te doen. Dat is de uitwerking van Gods plan. Antiochus blijft natuurlijk wel verantwoordelijk voor de verschrikkelijke dingen die hij gedaan heeft. Maar God heeft het toegelaten. God leidt de geschiedenis van de wereld, ook in onze tijd.

Als wij ons soms zorgen maken over het nieuws van elke dag, zoals de financiële moeilijkheden van deze wereld, en denk aan de Europese unie met Griekenland...Ja, Griekenland.... Dat is zo'n zware last.

Maar wij hoeven niet te twijfelen of Gods hand dit alles bestuurt. We hoeven niet bang te zijn voor de toekomst, wat er dan ook komt. De Here leidt zijn kerk. Hij leidt de geschiedenis vóór zijn kerk. Christus is aan het bewind, en als Zijn tijd rijp is zal Hij terugkomen. Daar mogen wij van overtuigt zijn. De geschiedenis is in Gods handen.

Het tweede wat we mogen vaststellen vanmorgen is het belang van de dagelijkse offers, onze band met de Here God in het dagelijks gebed. We hebben een herinnering aan die dagelijkse offers als we elke zondag 's ochtends en 's middags bijeenkomen om Hem te eren en te loven, en wij weten als christenen heel goed, dat we dat ene offer hebben van Jezus Christus, de gekruisigde. Juist daarom mogen en moeten wij altijd tot de Here bidden. Wij hoeven nooit te twijfelen of de Here God werkelijk ons nabij is. Want Jezus woont met zijn geest zelfs in onze harten. En je hoeft je nooit zorgen te maken dat je ergens alleen voor staat. We hoeven niet te twijfelen of er ooit contact met God kan komen. Soms hebben we dat gevoel, want we praten ons dat aan. Hoort God mij wel? Maar als we er over nadenken: Dan weet je toch, God heeft het beloofd. "Mijn Zoon is voor u als een offer aan het kruis gestorven, dat is de garantie dat Ik alle gebeden verhoor! En dat ik je zie als mijn kind die je echt met geloof aan mijn Zoon Christus verbindt." De moeilijkheid die Israël destijds meemaakte, die Daniël vooraf zag gebeuren, is nu voor eens en voor altijd voorbij. Geschiedenis.

Leer dan ten derde de les van de ballingschap. Wat zagen we in vers 19? Daniël hoorde van de afloop van het uitwoeden van Gods toorn. Wat is het evangelie waar we voor gekomen zijn? Heel simpel gezegd: niets anders dan de redding van Gods toorn. Dat stelt de apostel Paulus in de Romeinen 1. Wat is de grote boodschap in Jezus Christus: We worden in Jezus Christus gered van Gods toorn over onze zonden. Oprechte toorn. God is oprecht boos over de zonden van mensen in deze wereld, maar we worden daarvan gered in Jezus Christus. Zo eenvoudig is het evangelie en dát geeft ons de hoop en de troost voor de toekomst. Als God zijn eigen Zoon voor ons gezonden heeft, om ons van zijn toorn te redden, dan wil Hij ook alles aan ons geven, alles dat we nodig hebben om hem verder te dienen, terwijl we wachten op de wederkomst van zijn Zoon, onze Here Jezus Christus. Laten we, broeders en zusters, dit als troost meenemen, en laten we ons sterken in zijn kracht. Door Zijn woord, door Zijn Geest en de overtuiging van zijn nabijheid in ons leven. God zij geprezen. Amen.